

RIIGIKOGU XIII KOOSSEIS

Statistikat ja ülevaateid

Riigikogu XIII koosseis. Statistikat ja ülevaateid.

Foto: Eesti Rahvusraamatukogu

Riigikogu VII–XIII koosseisu viis statistika kogumikku ja pilk muutustele

ANTERO HABICHT
Riigikogu Kantsleivi asedirektor

Riigikogu XIII koosseis. Statistikat ja ülevaateid.

Peatoimetaja Antero Habicht.
Tallinn: Riigikogu Kantsleivi, Eesti
Rahvusraamatukogu, 2019.

Riigikogu (RK) koosseisude tööd kokku võtvad kogumikud on ilmunud 2004. aastast. 15 aastat tagasi ilmunud esimene kogumik sisaldas Riigikogu VII, VIII ja IX koosseisu statistikat ja kommentaare. Kui esimesel korral käsitleti korraga kolme Riigikogu koosseisu, siis järgnevad kogumikud on ilmunud vahetult koosseisu volituste lõppemise järel ja käsitletud valdavalt just viimast koosseisu (2007 ilmunud kogumik kajastab RK X koosseisu, 2011. a – XI koosseisu, 2015. a – XII koosseisu ja 2019. a – XIII koosseisu).

Esimesed neli kogumikku sisaldavad võrdlevat statistikat alates RK VII koosseisust ehk 1992. aastast. Näiteks on algatatud seaduseelnõude tabelis statistika alates VII koosseisust. Järjekorras viies, XIII koosseisu statistikakogumik erineb selles suhtes eelmistest puhtpraktilistel kaalutlustel. Pikemaajaline võrdlev statistika ei mahu mitmes tabelis enam paberile ega võimalda jätkata võrdluste avaldamist

sellises formaadis. Nii on selles statistikakogumikus võrdluse aluseks viis viimast koosseisu ehk siis IX–XIII. Viienda ehk n-ö juubeliväljaande kontekstis võib seda pidada mõneti negatiivseks, kuid samas on varasem informatsioon nii elektrooniliselt kui ka paberil kergesti kättesaadav ja statistikahuvilistel on endiselt võimalik andmeid võrrelda.

Kogumikele ajas tagasi vaadates oleme pea igasse väljaandesse lisanud täiendavaid andmeid. Osaliselt on see tingitud parlamentarismi arengust ehk uutest töövormidest või praktika muutumisest, kuid aastate jooksul on ka tekkinud uusi võimalusi andmeid paremini koguda ja kajastada.

ARTIKLID. Esimene, 2004. aastal ilmunud raamat sisaldas lühemaid ja pikemaid kommentaare paljudelt autoritelt. Viimases neljas kogumikus on saanud tavaks avaldada paar-kolm Riigikogu Kantsleivi ametnike koostatud ülevaadet Riigikogu selle koosseisu jaoks olulisematel teemadel. Keskseks on kujunenud mahukas ülevaade nelja aasta jooksul vastu võetud tähtsamatest seadustest (autor Silver Sära). Teiste artiklite teemade valiku on pigem tinginud ajastu eripära.

RK X koosseisu (2003–2007) kogumikus ilmunud artiklid „Eesti liitumine Euroopa Liiduga ja muutused Riigikogu töös“ (Olev Aarma) ja „Parlamendi välissuhtlus“ (Merle Pajula, Eve Anton) kajastasid neil aastatel toimunud väga olulisi sündmusi. Artiklis

„Õigusloome suundumused ja Riigikogu uuendatud kodukord“ (Janek Laidvee, Tiina Runthal) tõdeti, et üha enam algatavad seaduseelnõusid mitte Riigikogu üksikliikmed, vaid fraktsioonid ja valitsus. Sama suundumust võime tõdeda ka praegu, ja ehk veelgi enam on eelnõude koostamine peaausjalikult saanud valitsuse pärusmaaks. Artikli teine pool käsitles IX koosseisu poolt värskest muudetud Riigikogu kodukorra seadust, mis jõustus X koosseisu volituste alguseks.

RK XI koosseisu (2007–2011) töö lõppedes oli juba sobiv aeg kirjutada Euroopa Liidu teemalisi ülevaateid: „Riigikogu ja Euroopa Liidu asjad: sise-riiklik menetlus ja Lissaboni lepingust tulenevad uued võimalused“ (Olev Aarma) ning „Parlamentaarne kontroll ja arutlev parlament“ (Riho Kangur). Nendes artiklites kirjeldati Euroopa Liiduga liitumisest parlamendile tulenevaid võimalusi ning Riigikogu rolli õigusloomes parlamendile omaste kontrollimehhanismide kaudu nagu arupärimised, infotund, uurimis- ja probleemkomisjonid. Märjiti ka parlamendi üha suurenevat rolli ühiskonna kaasamisel ning valitsuse esindajate ärakuulamisel.

RK XII koosseisu (2011–2015) tööajal lisandus parlamendile uusi tööorme. Artikkel „Poliitika põhialused“ (Katre Tubro) tutvustas strateegilisi arengudokumente, mille koostamine võimaldab suurendada parlamendi rolli riigi strateegilises planeerimises ning mida saab Riigikogu menetluses muuta. Artikkel „Komisjonide raportid ja kollektiivsed pöördumised – uued instrumendid Riigikogu kodukorras“ (Riho Kangur) andis ülevaate komisjonide raportitest, mille koostamise võimalus loodi Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmiseiga 2009. aastal, ning 2014. aastal vastu võetud seadusemuudatusest, mis võimaldab piisava toetusallkirjade arvuga algatada kollektiivset pöördumist.

RK XIII koosseisu (2015–2019) töö lõppedes tekkis esmakordselt võimalus

analüüsida kollektiivsete pöördumiste menetlemise praktikat. Kõigi koosseisu tööaja jooksul esitatud 38 kollektiivse pöördumise menetlemist kajastab selleteemaline artikkel (Angelika Berg). Artiklist „Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muudatuste arutelud põhiseaduskomisjonis“ (Karin Tuulik) saame lugeda nii vastuvõetud muudatustest kui ka ettepanekutest, mida komisjonis arutati.

STATISTIKA. Viie kogumiku koostamise jooksul on muutunud ka statistika. Näiteks on tabelisse „Riigikogu juhatusse otsused“ lisandunud lahtrid „Päevakorrapunkti aluseks olevate dokumentide kättesaadavaks tegemise aeg“ (alates X koosseisust), „ELi asjade edastamine komisjonidele seiskoha andmiseks“ (alates X koosseisust) ja „Kollektiivsete pöördumiste menetlusse võtmine“ (alates XII koosseisust). XIII koosseisu tabelis pole enam rida ruumide eraldamisest, avalduste, protestide ja ettepanekute lahendamisest, sest IX–XIII Riigikogu juhatus pole selliseid otsuseid langetanud. Alates 2007. aasta Riigikogu valimistest on tabelisse „Valimised arvudes“ lisandunud elektrooniliselt hääletanute arv.

Mitu muudatust tuleneb võimalusest andmeid paremini kajastada. Alates X koosseisu kogumikust on lisandunud joonised jm infograafika. Tabelis „Alatiseid komisjonid“ on hakatud ülevaatlikumalt kajastama Riigikogu liikmete komisjonidevahelisi liikumisi. Kogumiku struktuur on muutunud põhiseaduslike asutuste ning parlamentaarne kontrolli osas. Täienenud on Riigikogu otsuse-eelnõude osa, varem said otsuse-eelnõusid esitada ainult RK liikmed, komisjonid, fraktsioonid, juhatus ja Vabariigi Valitsus; alates X koosseisust eristatakse esitajana ka Eesti Panga nõukogu esimeest, Riigikohtu esimeest, Vabariigi Presidenti ja õiguskantslerit. Täienenud on valitsuse tegevuse tabel – ei kajastata mitte ainult peaministri, vaid ka teiste ministrite poliitilisi avaldusi ja ettekandeid.

Alates XI koosseisu kogumikust hõlmab Riigikogu töökorralduse muutmise peatükk ka Riigikogu liikme staatuse seadust ja selle muutmist. On lisandunud „EL-i õigusaktide eelnõude kohta Vabariigi Valitsusele esitatud seisukohad“ ja „Komisjonide raportid“. Täienenud peatükk „Riigikogu ja Riigikohus“ kajastab Riigikohtu lahendite tulemusi ja Riigikogu nimel Riigikohtule seaduste põhiseadusele vastavuse kontrolli küsimustes esitatud arvamusi.

Eelviimasesse ehk XII koosseisu kogumikku on lisandunud kollektiivsete pöördumiste ja subsidiaarsuse järelevalve statistilised ülevaated. XIII koosseisu kogumikku täiendusi ei tehtud ja võime seega tõdeda, et kogutavad andmed ja nende kajastamine on saanud stabiilse vormi. Teisalt peab alati olema valmis uuendusteks ja parendusteks, sest küllap on parlamendi töös veel mitmeid valdkondi, mida võrreldavalt kajastada.

Siinkohal kasutan ka võimalust tänada kõiki, kes statistikakogumike sünnile ja jätkuvale koostamisele kaasa on aidanud.